

اهمیت و ضرورت مدیریت در خانواده با تاکید بر تحکیم خانواده

قاسم پورایمان^a

^a دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی

چکیده: خانواده یکی از ارکان مهم و اساسی هر جامعه ای می باشد. خانواده محل تجلی بسیاری از خواسته های جامعه است و شکوفایی هر جامعه ای در شکوفایی نهاد خانواده نهفته است، مدیریت هر خانواده نیز نقش بسزایی در رشد و شکوفایی سازمان ها اعم از دولتی و خصوصی دارد و بسیاری از اصول و مقررات سازمان ها نیز نشأت گرفته از اصول و مقررات حاکم بر خانواده ها می باشد. توجه به دوام یا فروپاشی خانواده به دلیل نفوذ مدیریته در جامعه ایران، دل نگرانی هایی را برای کارشناسان در حوضه خانواده در ایران بوجود آورده است و مهم ترین دلیل این دل نگرانی، تحولات و دگرگوئیهای فراوانی تکه به تکه به مرور تقریباً تمامی ابعاد و زوایای ساختی-کارکردی خانواده وبالاخص در سر مایه اجتماعی خانواده ایرانی به وجود آمده است. این مقاله، در حقیقت به روش مروری و کتابخانه ای در پی بررسی اهمیت و ضرورت مدیریت در خانواده با تاکید بر تحکیم خانواده می باشد.

کلمات کلیدی: مدیریت، خانواده، تحکیم خانواده

۱. مقدمه

آفات زندگی زناشویی و علل و عوامل اختلافات خانواده و اهمیت نظام خانواده و جایگاه ویژه ای که اسلام برای آن قایل است و تلاش و کوششی که این مکتب الهی برای تقویت و تحکیم هر چه بیشتر آن به کار برده، بر کسی پوشیده نیست. قرآن مجید و تعالیم انسان ساز آن وهم چنین سفارشات و تاکیدات ائمه اطهار (علیهم السلام) همواره مسلمانان و پیروان مکتب وحی را توصیه می فرمایند که پایه زندگی را در جهت رشد و سازندگی و تکامل روحی و معنوی استوار سازند و از آنچه موجب اختلاف و تخریب این بنای مقدس می شود دوری کنند.

در شماره گذشته که قسمت اول این مقاله را خدمت شما خوانندگان گرامی تقدیم کردیم به نکاتی از قرآن کریم در مورد جایگاه زن و مرد در زندگی مشترک اشاره نمودیم. در این قسمت به آفات زندگی زناشویی و علل و عواملی که موجب سستی روابط و کم فروغ شدن چراغ زندگی زوجین می شود خواهیم پرداخت و به خواست الهی موارد آن را بر خواهیم شمرد. یکی از مسائل مورد ابتلا که به طور عموم باعث بروز اختلاف و نگرانی و بعضاً موجب درگیری و مراجعه به دادگاههای خانواده می شود، مسئله اختلافات مالی میان زن و مرد در زندگی است.

این مسئله در زمینه هایی همچون نفقه، مهریه، جهیزیه، ارثیه، اشتغال زن و درآمد حاصل از آن و سایر امور مالی است که موجبات نابسامانی خانواده ها را فراهم می آورد و احیاناً سبب ازهم پاشیدگی کانون گرم خانواده را تشکیل می دهد که به لحاظ اهمیت این قضیه و شناخت بیشتر شما عزیزان، ابعاد این موضوع را در این مقاله دنبال کرده و در چند قسمت تقدیم شما خواهیم کرد

همان گونه که بارها یاد آور شدیم ازدواج و تشکیل خانواده یک هدف تکاملی در زندگی بشر است که در واقع از قانون حاکم بر طبیعت پیروی می کند و اگر زن و مرد در زندگی مشترک خود به این جنبه تکاملی توجه داشته باشند دوبر اساس تعالیم الهی، زندگی خود را پایه ریزی کنند مسائل ومشکلات فراروی آنان قابل حل است و جای بحث و گفتگو و درگیری پیش نخواهد آمد. بنابراین مساله اصلی پژوهش بررسی اهمیت و ضرورت مدیریت در خانواده با تاکید بر تحکیم خانواده است.

۲. مبانی نظری

۱.۲. تأثیر اخلاق در استحکام خانواده

«خُلُق عبارت از شکل درونی انسان است، چنان که خُلُق شکل ظاهری اشیاء است. غرایز، ملکات و صفات روحی و باطنی که در انسان است، اخلاق نامیده می شود و به اعمالی که از این خُلُقیات ناشی گردد، نیز اخلاق می گویند» (مهدوی کنی، ۱۳۷۱: ۱۳). غزالی نیز اخلاق را عبارت از «اصلاح و پیراستن قوای نفس» می داند. وی معتقد است اخلاق، هیأتی رسوخ یافته در نفس است که باعث می شود انسان با سهولت، آسانی و بدون تأمل و اندیشه رفتار نماید. این حالت، زمینه صدور افعال پسندیده و نیکو و دوری از افعال زشت و ناپسند است» (رک: غزالی، ۱۳۷۱، ج ۲: ۳۶-۱).

با رجوع به تعریف های اخلاق، مشخص می شود که رابطه اخلاق و خانواده، رابطه ای کاملاً مستقیم و الزامی است؛ زیرا انسان جز در محیط امن و سازنده خانواده، هرگز قادر به کسب آگاهی، کمال و رفع نواقص از نفس و رفتار خود نمی باشد. بنابراین، انسان که جویای کمال و گریزان از ضعف و نقص است، طالب حضور در خانواده و تحکیم روابط اعضای آن می باشد. به طور کلی، استواری و محکم بودن خانواده ها، حاصل پایبندی های اخلاقی اعضای آن و پرهیز از کج خلقی است.

۲.۲. اهمیت تحکیم خانواده

اهمیت پرداختن به موضوع «تحکیم خانواده»، ریشه در اهمیت نهاد خانواده دارد. نهاد مقدس خانواده، رکن بنیادین اجتماع بشری و محمل فرهنگ های گوناگون است تا آنجا که سعادت و شقاوت امت ها، مرهون رشادت و ضلالت خانواده می باشد. اولین شرط داشتن جامعه ای سالم و پویا، سلامت و پایداری خانواده است. همه دستاوردهای علمی و هنری بشر در سایه خانواده های سالم و امن پدید آمده است. قرآن کریم به عنوان برترین نسخه زندگی و عالی ترین راهنمای بشر برای دستیابی به حیات طیبه، بخشی عظیم از آیات را به تنظیم و تعدیل روابط اعضای خانواده، حقوق و وظایف همسران و فرزندان اختصاص داده است. رجوع به این آیات الهی می تواند انسان را برای دستیابی به بهترین راهکارها در تحکیم خانواده هدایت کند. برخی از سوره قرآن به صورت خاص مسایل خانواده را بیان می کنند؛ مانند سوره های نساء، انسان، تحریم، طلاق و ... اهداف خانواده و اقتضای تأسیس آن ایجاب می کند که پایه گذاران آن یعنی زن و شوهر، در تحکیم و پایداری این بنا، نهایت سعی خود را بکنند و با همان انگیزه که بر تشکیل آن اقدام کردند، بر دوام آن اصرار ورزند تا وحدت و پویایی این نهاد مقدس تا پایان حفظ شود.

خانواده بنیادی ترین نهاد در جامعه انسانی است که وظیفه تربیت و سازندگی افراد و انسان ها را بر عهده دارد و اگر افراد نتوانند خانواده را تحکیم بخشند و افرادی با ایمان در آن پرورش دهند، نمی توانند جامعه ای ایده آل برای نسل آینده بسازند و از فرهنگ ایمانی خود جا مانده و به اهداف متعالی خود نمی رسند. مقصود از تحکیم خانواده، فراگیری اصل اعتدال میان همگان، حاکمیت اخلاق و حفظ حقوق همه اعضاست. اگر هدف از برقراری زوجیت و تشکیل خانواده، به تعبیر قرآن، «سکونت و آرامش اعضا» است، لازم است که همه رفتارها و تعامل ها در راستای تحقق این هدف باشد.

ازدواج؛ گام نخست در تشکیل و استحکام خانواده

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

ازدواج پدیده‌ای خاص و منحصر به انسان نیست، لیکن در او زمینه‌ساز انسانیت، و پیش‌درآمدی برای رسیدن به مقاصد عالی است. تاکنون کسی نتوانسته است در روابط زن و مرد چیزی بهتر از ازدواج ابداع کند؛ ازدواجی که میان انگیزه جنسی و عشق و سعادت فرزندان حاصل از آن پیوند برقرار می‌کند. ادامه زندگی بدون عشق محال نیست، اما دشوار است. پیامبر(ص) فرموده است: «هیچ چیز در نزد خدا محبوب‌تر از خانه‌ای نیست که در اسلام با ازدواج آباد شود» (مشکینی، ۱۳۷۰: ۱۱). قرآن کریم در باب قانون ازدواج می‌فرماید: «یکی از نشانه‌های خدا این است که برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید تا به واسطه آنها آرامش بیابید و میان شما بذر رأفت و محبت افشاند تا مایه بقای زندگی نوع باشد. نشانه‌های خدایی در این امر بر اندیشمندان آشکار است» (الروم/۲۱).

یکی از این نشانه‌های الهی آن است که هر فردی از بشر در برابر خود از نوع خود جفتی می‌یابد تا مسأله توالد و تناسل صورت گیرد و آنها به گونه‌ای آفریده شده‌اند که محتاج یکدیگرند و هر یک با دیگری به کمال خود می‌رسد و این همان میل جنسی است که خداوند آن را در وجود دو نفر به امانت نهاده است» (طباطبایی، ۱۳۶۳، ج ۲: ۴۱۸).

از این آیات و روایات استفاده می‌شود که اساس ازدواج یا نکاح که به معنی عمل همخوابگی است، بر همین حقیقت طبیعی است، نه شهوترانی و لذت‌گیری.

همه احکام مربوط به حجاب، چگونگی انجام عمل همخوابگی و اینکه هر زنی مختص شوهر خویش است و نیز احکام طلاق، غده، اولاد، ارث و نظایر اینها که اسلام در این باره مقرر کرده، پیامون این حقیقت دور می‌زند و می‌خواهد عمل همخوابگی به صورت بازی انجام نشود: «...اما در قوانین مربوط به روابط جنسی زن و مرد که در تمدن غربی حاضر در جریان است، اساس همخوابی زن و مرد یک نوع اشتراک در عیش است و کاری به زندگی مشترک در درون خانواده ندارد. به همین دلیل، متعرض هیچ یک از احکامی که اسلام درباره بستر زناشویی و فروعات آن وضع کرده نیستند و در آن قوانین، سخنی از عفت، حجاب و اختصاص و امثال آن دیده نمی‌شود» (ر.ک؛ غلامی، ۱۳۸۴: ۱۶۳-۱۲۷ و رحیمی یگانه، بی تا: ۱۰۲-۹۹).

یکی از دلایل تفاوت‌های یاد شده در قوانین اسلامی در باب ازدواج و قوانین غیراسلامی این است که اساس قوانین اسلامی مصالح و مفاسد واقعی بشر است و واضع آن قوانین خداوند متعال است. لذا دستخوش تحولات و تطورات امور مختلف قرار نمی‌گیرد، در حالی که قوانین و حقوق سکولاریستی در غرب متکی بر اومانیسیم و انسان‌محوری است و با تعریف خاص از انسان و جهان پیوند خورده است و تنها جنبه مادی و این جهانی را در نظر دارند و نه سعادت همه‌جانبه انسان را (ر.ک؛ مطهری، ۱۳۳۶، ج ۹: ۱۲۲-۱۰۲ و جوادی آملی، ۱۳۷۵: ۳۹۹-۳۹۳).

اسلام با تشویق به تشکیل خانواده که بهترین وسیله برای حفظ عفت عمومی است، به ندای فطرت پاسخ مثبت می‌دهد و زناشویی را یگانه وسیله پیدایش فرزندان درستکار و حفظ بقای نوع شناخته است و نه تنها مشکلی در سر راه این امر طبیعی ایجاد نمی‌کند، بلکه از این نیروی طبیعی به سود اجتماع و برای زندگی فردی بهره‌برداری می‌نماید و علاوه بر اینکه به آرامش جسمی در زندگی زناشویی توجه دارد، می‌خواهد یکی از پایه‌های سعادت آدمی که آرامش روحی، اخلاقی و فکری است نیز در سایه پیوند ازدواج تأمین سازد. اینکه پیوندهای زناشویی در عصر ما آنقدر سست و بی‌دوام گردیده که در برابر حوادث بی‌ارزش و کوچک به آسانی از هم می‌گسلد، بدین علت است که در اینگونه ازدواج‌ها به واقعیت‌های زندگی توجه نمی‌شود، و این پیوندها به دنبال یک سلسله رویاها و افکار کودکانه و تصورات خام بسته می‌شود.

اسلام همه مسلمانان را تشویق می‌کند که به تشکیل خانواده دست یازند. از سوی دیگر، درباره یکی از موانع ازدواج، یعنی فقر مادی و اقتصادی می‌فرماید که فقر نباید مانع ازدواج گردد. خداوند به زن و مرد فقیر مژده می‌دهد که اگر پیش‌قدم شوند، آنان را از فضل خویش بی‌نیاز می‌سازد. خداوند می‌فرماید: (وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ * وَلَيْسَتُ الْغَنَىٰ لِلدِّينِ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتِغُوا الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَتَوْهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تَكْرَهُوا فَتْيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لَتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ: مردان و زنان بی‌همسر خود را همسر دهید، همچنین غلامان و کنیزان صالح و درستکاران را. اگر فقیر و تنگدست باشند، خداوند از فضل خود آنان را بی‌نیاز می‌سازد که خداوند

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

گشایش‌دهنده و آگاه است. * نیز کسانی که امکان ازدواج ندارند، باید پاکدامنی پیشه کنند تا خداوند از فضل خود آنان را بی‌نیاز گرداند! همچنین آن بردگانتان که خواستار مکاتبه [= قرار داد مخصوص برای آزاد شدن] هستید، با آنان قرار داد ببندید. اگر رشد و صلاح در آنان احساس می‌کنید (که بعد از آزادی، توانایی زندگی مستقل را دارند)، و چیزی از مال خدا را که به شما داده است، به آنان بدهید و کنیزان خود را برای دستیابی متاع ناپایدار زندگی دنیا مجبور به خودفروشی نکنید، در صورتی که خود می‌خواهند پاک بمانند، و هر کس آنها را (بر این کار) اجبار کند، (سپس پشیمان گردد)، خداوند بعد از این اجبار آنها غفور و رحیم است) (التور/ ۳۲-۳۳).

چنان‌که اشاره شد، این آیه نخست همه مردان و زنان مجرد را تشویق می‌کند که به تشکیل خانواده دست یازند و از فقر مادی و اقتصادی نترسند و امید به لطف و عنایات خداوند داشته باشند. خداوند به زن و مرد فقیر مژده می‌دهد که اگر پیش قدم شوند، آنان را از فضل خویش بی‌نیاز می‌سازد.

۲.۳. عوامل پایداری و استحکام خانواده

این عوامل یا مربوط به اصل ماهیت خانواده است، و یا مربوط به عوامل زمینه‌ای. و یا مربوط به مسائلی در جامعه که خانواده با آن رو به روست. و یا در نهایت مربوط به عوامل کاملاً فردی بین زن و شوهر یا هر کدام آنها است.

الف - تمایل و کشش طبیعی

اگر در موجودات زنده عاملی طبیعی و درونی وجود نمی‌داشت که آنها را به سوی جنس میل دهد و اگر عمل تولید مثل برای آن‌ها لذت بخش نمی‌بود با سرعت هر چه بیشتر نسل موجودات زنده منقرض می‌شد و این حکمت الهی است که موجودات زنده، بخصوص حیوانات را که حرکت ارادی دارند، دارای کشش درونی برای تولید مثل قرار داده و قانون زوجیت را بر سیستم حیات جاری ساخته است. «أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ» (شعراء/ ۷) «مگر در زمین ننگریسته‌اند که چقدر در آن از هر گونه جفتهای زیبا رویانیدیم؟» این نیاز به صورت تماس جنسی در حیوانات، و گرده افشانی و تلقیح در گیاهان، سبب تولید مثل و به بارنشدن می‌شود. در انسان مانند دیگر موجودات زنده، جفت‌یابی نیازی جدی است. نه تنها برای ادامه نسل که برای تأمین بخشهای عاطفی و اجتماعی زندگی. «وَ اللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَ حَفَدَةً وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ» (نحل/ ۷۲) «و خدا برای شما از خودتان همسرانی قرار داد، و از همسرانتان برای شما پسران و نوادگانی نهاد و از چیزهایی پاکیزه به شما روزی بخشید. آیا (باز هم) به باطل ایمان می‌آورند و به نعمت خدا کفر می‌ورزند؟» «نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَ قَدِّمُوا لِنَفْسِكُمْ وَ اتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ» (بقره/ ۲۲۳) «زنان شما کشتزار شما هستند، پس از هر جا (هر گونه) که خواهید به کشتزار خود (در) آید، و برای (آخرت) خودتان (توشه) از پیش بفرستید. و تقوای الهی پیشه کنید، و بدانید که شما خدا را ملاقات خواهید کرد، و مؤمنان را بشارت بده.» این نیاز آن قدر در انسان شدید است که اگر مانعی بر سر راه ارضای طبیعی آن قرار بگیرد انسان به هر قیمت ممکن تلاش می‌کند آن مانع را برطرف کند، و حتی اگر بطور موقت هم مانعی وجود داشته باشد برای انسان سنگین تمام می‌شود. «أَجَلٌ لَكُمْ لَيْلَةُ الصَّيَّامِ الرَّقْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَ غَفَا عَنْكُمْ فَلَإِنَّ بَاشِرُهُنَّ وَابْتِغَاؤُ مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ...» (بقره/ ۱۸۷) «در شبهای روزه همخوابگی با زنان بر شما حلال گردیده است. آنان برای شما لباسی هستند و شما برای آنان لباسی هستید. خدا می‌داندست که شما با خودتان ناراستی می‌کردید، پس توبه شما را پذیرفت و از شما درگذشت. پس اکنون (در شبهای ماه رمضان می‌توانید) با آنان همخوابگی کنید، و آنچه را خدا برای شما مقرر داشته طلب کنید.» در آغاز مسلمان حق غذا خوردن در شبهای ماه رمضان را نداشتند، اگر قبل از افطار خوابشان می‌برد تا شب دیگر گرسنه می‌ماندند، و نیز حق همبستر شدن در شبهای ماه رمضان نداشتند. این آیه با به رسمیت شناختن این نیاز این ممنوعیت را بر می‌دارد، زیرا ممکن بود تعداد بسیاری از مسلمانان به خود خیانت کرده و مرتکب کار حرام شوند. تنها موردی که لحن قوانین حقوقی قرآن شدت یافته، مواردی است که زن، بدون دلیل موجه از این تعهد شانه خالی کرده و به نیاز طبیعی مرد پاسخ ندهد. نشوز و تمرد از

پاسخگویی به نیاز جنسی فقط در مورد زنان نیست، شوهران هم اگر ناشز باشند، مورد بازخواست قرار می‌گیرند، و باید به توافقی منطقی برسند. «و إن امرأة خافت من بعلها نُشوراً أو إغراضاً فلا جناح عليهما أن يضلحا بينهما ضلحاً و الصلح خيرٌ و أخضرت الأنفسُ الشحَّ و إن تُحسِنُوا و تَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبيراً» (نساء/ ۱۲۸) «و اگر زنی از شوهر خویش بیم ناسازگاری یا رویگردانی داشته باشد، بر آن دو گناهی نیست که از راه صلح با یکدیگر، به آشتی گرایند؛ که سازش بهتر است. و (لی) بخل (و بی گذشت بودن)، در نفوس، حضور (و غلبه) دارد؛ و اگر نیکی کند و پرهیزگاری پیشه نماید، قطعاً خدا به آنچه انجام می‌دهید آگاه است.» دین که بر اساس کتاب تشریح است، مطابق با کتاب تکوین این نیاز را به رسمیت شناخته است، اما از آنجایی که کششهای انسان صرفاً غریزی نیست، شبه غریزی است، دین کیفیت ارضا و محدودیتهای آن را بیان کرده است تا انسان را از میان حیوانات بیرون بیاورد.

ب - نیاز عاطفی و روحی

علاوه بر گرایش جنسی و غریزی مرد به زن و زن به مرد، باید از عامل دیگری یاد کرد که فراتر از تمایل جنسی است و می‌توان از آن به عنوان نیاز عاطفی و روحی یاد کرد. انسان که جویای انس و الفت است و در سایه محیط جمعی احساس آرامش روانی دارد، این احساس را به شکل کاملتری در محیط خانواده و در پرتو حضور و الفت همسر تجربه می‌کند. «هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا» (اعراف/ ۱۸۹) «و من آياته أن خلق لكم من أنفسكم أزواجاً لتسكنوا إليها و جعل بينكم مودةً و رحمةً إن في ذلك لآياتٍ لقوم يتفكرون» (روم/ ۲۱) از این کاربردها به خوبی به دست می‌آید که معنای آرامش همان چیزی است که انسان پس از اضطراب، خستگی و نگرانی و یا امنیت پس از خوف و ترس به دست بیاورد. انسان پس از روزی پرکار، دلهره و صرف انرژی، شب را دارد که در آن استراحت می‌کند و این تاریکی آرامش شبانه، بار دیگر نیرو می‌یابد تا روزی دیگر را با امید و نیرو آغاز کند. انسان در میان تلاش و تنهایی، نگرانی و نیاز، خشونت و دلهره‌های زندگی، کسی را با عواطفی زیبا و ژرف دارد که مانند آبی بر آتش، خستگی، دلهره، نگرانی و اضطرابهای او را فرو می‌نشاند. هر گاه همسران این نقش خود را به یاد داشته باشند، خانواده مستحکم باقی خواهد ماند و راه خویش را به سعادت و خوشبختی ادامه خواهد داد. شایان توجه است که قرآن آرامش روانی را برای مردان بیان می‌کند. مخاطب ظاهراً مردان هستند - هر چند در قرآن وقتی مخاطب هم زنان و هم مردانند، باز هم فعل به لفظ مذکر می‌آید - اما در این مورد ممکن است که مذکر آمدن واژه به این دلیل باشد که: ۱- خطاب این مطالب به مردان است تا توجه کنند که زنانشان امانت الهی هستند و سبب آرامش روانی ایشانند، و شفقت با آنها نجات از عذاب خداوند و رسیدن به بهشت الهی را در پی دارد. ۲- ممکن است آیه اشعار به این معنا داشته باشد که زنان بیشتر از مردان از این هنر برخوردار هستند که همسرانشان را به آرامش روحی برسانند. «برخی از دلایل نشان می‌دهد مردان ازدواج نکرده نسبت به زنان ازدواج نکرده کمتر احساس خوشبختی می‌کنند، و این می‌رساند که فائده ازدواج برای مردان بیشتر است تا برای زنان.»^۲ آرامش روانی سبب می‌شود که شخص از بیماری روانی رنج نبرد، و این در افراد ازدواج کرده بیشتر وجود دارد: «درصد احتمال این که افراد ازدواج کرده به بیماری عقلی و روانی مبتلا شوند کمتر است، به نسبت افراد ازدواج نکرده، مردانی که از زنان جدا شده یا زنانی که طلاق گرفته‌اند یا شوهرشان فوت کرده است. (درصد این احتمال ابتلای مجردان را به نسبت به متأهلین در جدول زیر ببینید) ۳ عزب با طلاق جدا شده بیوه (شوهر مرده) مردان ۱۳/۱ ۰۹/۵ ۵۳/۲ زنان ۷۴/۱ ۸۰/۲ ۴۳/۱ (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

ج - کنترل تمایلات جنسی و جهت دهی آن به سمت نظام همسری

نگاه نداشتن چشم و دل از نامحرم، کمترین اثرش این است که هر روز هوس تازه‌ای به سر بیننده راه می‌یابد؛ دلدادن به صورتهای زیباتر از همسر، همسر را در نظر مرد تکراری و نازیبا جلوه می‌دهد، از یکسو زمینه روابط آزاد و نامشروع را فراهم می‌آورد و از سوی دیگر بنیان خانواده را متزلزل می‌سازد. همین مسأله خانواده را در غرب تهدید کرده است؛ آزادی جنسی در اثر آزادی روابط، نه تنها تماس جنسی پیش از ازدواج را ترویج کرده و سبب به عقب افتادن ازدواج یا بی میلی به آن می‌شود، بلکه زنان و مردان متأهل را نیز تشویق به بی بند و باری می‌کند؛ و سبب گسترش هوس بازی و در نتیجه طلاق می‌شود. گسترش تماس جنسی پیش از ازدواج یکی از عوامل ویرانی بنیاد اصل خانواده است. اگر مردم پیش از ازدواج به آسانی بتوانند با جنس مقابل تماس جنسی داشته باشند،

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه: اردبیل، شهرک کارشناسان، بالاتر از میدان وصال، خ مدیریت، مرکز آموزش علمی و کاربردی سازمان مدیریت صنعتی

گزارش: مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

دیگر انگیزه تشکیل خانواده به عنوان نیازی ضروری و عاجل او را به سوی تشکیل خانواده نخواهد کشاند. متأسفانه یکی از آثار شوم فرهنگ الحادی و جامعه سکولار تماس جنسی بدون ازدواج است که خانواده را از ریشه تهدید می‌کند. این اظهارات یک مورخ اجتماعی است: «کاهش نفوذ مذهب و شاید آزادیهای جنسی منجر به افزایش تعداد زوجیهایی شد که با هم زندگی می‌کردند و حتی دارای فرزند می‌شدند، بدون این که به عقد قانونی یکدیگر درآیند. خانواده، مانند جامعه بورژوازی گذشته، دیگر یک واحد کاری که بر مبنای تقسیم کار بین شوهر نان آور و همسر خانه دار ایجاد شده باشد نبود. این امر بویژه در کشورهایی که به سبب شرایط اقتصادی یا نفوذ مذهب، خانواده همچنان مرکز زندگی بود، سرآغاز تجدید ساختاری اساسی در جامعه اروپا به شمار می‌رفت. البته در سایر مناطق اروپا چنین وضعیتی کمتر وجود داشت.» ۴ اسلام به عنوان دینی که ابعاد مادی و معنوی، فردی و اجتماعی زندگی انسان را مورد توجه جدی خود قرار داده است، به این مسئله نیز عنایت داشته که می‌بایست با تدابیری راه تحکیم بنیاد خانواده و اساساً تشکیل خانواده را تسهیل و هموار کرده و راههای انحرافی را سد کند. اسلام این ایده و ارزش را از دو راه دنبال کرده است: ۱- وضع قوانین خاص اجتماعی برای روابط زن و مرد ۲- هشدارهای اخلاقی اعتقادی و تربیت نفوس و تقویت نیروی شناخت و اراده و تقوا در آنان. این دو عامل که به صورت قوی و نیرومند در آموزه‌ها و دستوره‌های اسلام آمده است، سبب می‌شود که شخص برای تأمین صحیح و سالم نیازهای شبه غریزی خویش تلاش کند و مقدمات تشکیل خانواده را فراهم کند. چه این که تخلف از مرزهای عفاف کیفر شدید الهی را در پی خواهد داشت. در قرآن این موضوع تحت عناوین و رهنمودها و توصیه‌های خاصی ارائه شده است که با وجود تفاوت لحن و بیان، در مجموع ایده و هدف مشترکی را دنبال می‌کند، از آن جمله:

۱- ضرورت حفظ عفاف و پرهیز از حریم شکنی «قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ... وَالَّذِينَ هُمْ يُرْوَعُونَ حَافِلُونَ. إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ. فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ» (مؤمنون / ۱ و ۵-۷) «براستی که مؤمنان رستگار شدند، و همانان که پاکدامندند، مگر در مورد همسرانشان یا کنیزیانی که به دست آورده‌اند، که در این صورت بر آنان نكوهشی نیست. پس هر که فراتر از این جوید، آنان از حد در گذرندگانند.»

۲- بهره‌گیری از حجاب و عفاف برای حفظ تعادل و تمایل سالم «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ بَعْضُوا مِنْ أَنْبَارِهِمْ وَ يَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَرْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ. وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ بَعْضُنَّ مِنْ أَنْبَارِهِنَّ وَ يَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَ لَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ لِيُضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَ لَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِسْمَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَ لَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ وَ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.» (نور / ۳۰-۳۱) (و به زنان با ایمان بگو: «دیدگان خود را (از هر نامحرمی) فرو ببندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را برگردن خود آشکار نگردانند مگر آنچه که طبعاً از آن پیداست. و باید روسری خود را بر گردن خویش (فرو) اندازند، و زیورهایشان را جز برای شوهرانشان یا پدران شوهرانشان یا پسرانشان یا پسران شوهرانشان یا برادرانشان یا پسران برادرانشان یا پسران خواهرانشان یا زنان (همکیش) خود یا کنیزانشان یا خدمتکاران مرد که (از زن (بی‌نیازند یا کودکانی که بر عورت‌های زنان وقوف حاصل نکرده‌اند، آشکار نکنند؛ و پاهای خود را (به گونه‌ای به زمین) نکوبند تا آن‌چه از زینتشان نهفته می‌دارند معلوم گردد. ای مؤمنان، همگی (از مرد و زن) به درگاه خدا توبه کنید، تا رستگار شوید.» مسئله عفاف آنقدر در اسلام مهم است که رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله وسلم هنگام بیعت گرفتن از زنان مسلمان، مسأله عفت را به‌عنوان یکی از مواد بیعت قرار می‌داد. (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

۳- پاکدامنی از تعهدات اصلی و مهم پیمان دینی «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذْ جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئاً وَ لَا يَسْرِقْنَ وَ لَا يَزْنِينَ وَ لَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَ لَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَ أَرْجُلِهِنَّ وَ لَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُنَّ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ» (ممتحنه / ۱۲) «ای پیامبر، چون زنان با ایمان نزد تو آیند که (با این شرط) با تو بیعت کنند که چیزی را با خدا شریک نسازند، و دزدی نکنند، و زنا نکنند، و فرزندان خود را نکشند، و بچه‌های حرامزاده پیش دست و پای خود را با بهتان (و حيله) به شوهر نبندند، و در (کار) نیک از تو نافرمانی نکنند، با آنان

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

بیعت کن و از خدا برای آنان آموزش بخواه، زیرا خداوند آمرزنده مهربان است.» از آنجایی که مؤمنان، باید خانواده‌ای پاک و طاهر داشته باشند، و زنان و مردان پاک، با پاکان ازدواج می‌کنند. (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

- ۴- اهمیت انتخاب همسر پاکدامن «الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَ الطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ» (نور/ ۲۶) «زنان پلید برای مردان پلیدند، و مردان پلید برای زنان پلید. و زنان پاک برای مردان پاکند و مردان پاک برای زنان پاک، اینان از آنچه درباره شان می‌گویند برکنارند، برای آنان آموزش و روزی نیکو خواهد بود.» (علوی نژاد، ۱۳۸۶).
- ۵- ممنوعیت همسری با روسپیان و آلوده دامنان «الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَ حَرَّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ» (نور/ ۳) «مرد زناکار، جز زن زناکار یا مشرک را به همسری نگیرد، و زن زناکار، جز مرد زناکار یا مشرک را به همسری نگیرد، و بر مؤمنان این (گونه ازدواج) حرام گردیده است.» (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

د- گرمابخشی به روابط همسران از طریق اعطای محبت و مودت ویژه به آنان

قرآن از مودت به عنوان نعمت الهی یاد می‌کند که بین زن و مرد برقرار می‌شود: «و جعل بینکم مودة» (روم/ ۲۱) محبت می‌تواند خانواده را از خطر اضمحلال حفظ کند، دوستی به این معنی است که طرفین نمی‌خواهند محبوب خود را از دست بدهند، دوری محبوب دشوار و تلخ است. خداوند می‌فرماید دوستی را در اساس خلقت زن و مرد قرار داده‌ایم. پس هر چیزی که محبت را کم کند، خانواده را تهدید می‌کند، بخصوص با آسان‌تر شدن طلاق. محبت یکی از اساسی‌ترین نیازهای انسان است، بدون محبت انسان نمی‌تواند شخصیت سالم و متعادلی داشته باشد. درست در زمانی که زن مانند کالایی خرید و فروش می‌شد، به ارث گذاشته یا تعویض می‌شد قرآن آمد و مهمترین مسأله را در خانواده محبت قرار داد. به زن شخصیت انسانی بخشید، و سپس ازدواج را از شکل تصاحب زن به قالب ازدواج درآورد؛ یعنی زوجیت، فردی دو تا می‌شود. و محبت در این میان به عنوان یک فاکتور مهم در زندگی زناشویی مطرح شد. در روان‌شناسی جدید محبت جایگاه ویژه‌ای دارد؛ در نظریه مزلو، محبت در سلسله نیازهای اساسی قرار دارد. (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

ه- تشویق به مهرورزی و تقویت آن از طریق پاداش اخروی

انسان بلکه موجود زنده به طور طبیعی و غریزی نسبت به همسر و جفت خویش احساس لطفی دارد که در مورد انسان اوج آن و آگاهانه آن را تحت عنوان محبت، شفقت و رحمت می‌توان مشاهده کرد. اما اسلام علاوه بر تأیید این روحیه، از طریق ظرفیت‌های اعتقادی و ایمانی، در صدد تقویت آن برآمده است. قرآن شفقت نسبت به خانواده را از خصوصیات اهل بهشت می‌داند. این تصویر زیبا را ببینید، بهشتیان غرق نعمات الهی و لذت‌های جاودانه و بی‌نقص بهشتی با هم گفت و گو می‌کنند، از این که چطور شد به بهشت آمدند، می‌گویند، ما پیش از این در دنیا با خانواده خویش مشفق بودیم: «قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ. فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا وَ وَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ. إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ» (طور/ ۲۶-۲۸) «ما پیش از این در میان خانواده خودمان با شفقت بودیم. پس خداوند بر ما منت نهاد و ما را از عذاب جهنم نگاهداشت.» (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

و- تحکیم تکوینی خانواده از طریق فرزند و تحکیم مضاعف آن از طریق حقوق و قوانین الهی

فرزند چون وجود مشترک پدر و مادر را در خود دارد، و سرنوشت او برای هر دو مهم است، سبب می‌شود که پدر و مادر با توجه به وجود او، برخی از ناملایمات را تحمل کرده و زود تصمیم به جدایی و فروپاشی خانواده خویش نشوند. در قرآن کریم به این نیاز انسان بارها و بارها اشاره شده است. گاه به صورت عادی و گاه به صورت ذکر نعمت الهی. یکی از این موارد، آن جا است که زکریا علیه السلام دعا می‌کند: «هَذَا كَذِبٌ أُلْهِمْنَا اللَّهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ» (آل عمران/ ۳۸) (آن جا بود که زکریا پروردگارش را خواند (و) گفت: «پروردگارا! از جانب خود، فرزندی پاک و

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه علمی کاربردی با زبان و روش مبتنی بر مدل

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

پسندیده به من عطا کن، که تو شنونده دعایی. و حضرت ابراهیم علیه السلام، که الگوی انسان‌های سالم و کامل قرآنی است، از این که خداوند در پیری، اسحاق و اسماعیل علیهما السلام را بدو عنایت کرده است شکرگزاری می‌کند: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ» (ابراهیم/ ۳۹) «سپاس خدای را که با وجود سال خوردگی، اسماعیل و اسحاق را به من بخشید، به راستی پروردگار من شنونده دعا است.» در مواردی هم خداوند، این پدیده ارزشمند را نعمت بزرگ معرفی می‌کند. (نمل/ ۷۲) خداوند در قبال این که والدین را به گونه‌ای آفریده که زحمت به دنیا آوردن، بزرگ کردن و مراقبت فرزندان را بر دوش بگیرند، به آنان لذت را عطا کرده است این لذت با بسیاری از لذت‌های دیگر قابل مقایسه و جا به جایی نیست. ابراهام هارولد مزلو، از پیشگامان روانشناسی انسان گرا (یا به تعبیر خود او نیروی سوم) که با تولد اولین فرزندش، دیدگاه روانشناختی خود را عوض می‌کند، می‌گوید رفتار گرایی (بی‌بهاوریم) نمی‌تواند این عواطف را تفسیر کند، یا فرانکل که می‌گوید از میان کسانی که از بازداشتگاه‌های نازی رهایی یافته بودند، آنهایی که کسی داشتند که به آن دلخوش باشند راحت‌تر با زندگی کنار آمدند و رنجها را فراموش کردند، اما آنهایی که در بیرون کسی منتظر آنان نبود، غالباً به زانو در آمدند، معنای داشتن کسی را که به او دل ببندیم بهتر می‌فهمد. ۶. علاقه به فرزند به عنوان یک نیاز عاطفی در انسان بسیار شدید است، و قرآن در مورد حضرت ابراهیم و حضرت زکریا علیهما السلام دعا‌های پراحساسی را نسبت به درخواست فرزند مطرح می‌کند و تجلی اوج دوستی فرزند در داستان یعقوب و یوسف علیهما السلام خودش را نشان می‌دهد. در قرآن کریم ترتیب بیان مطالب معنی دار است، به تلویح این مطلب مورد اشاره قرار گرفته است که علاقه به فرزند، می‌تواند پرننگتر از علاقه به خواهر و برادر، حتی والدین باشد. در سوره عبس آمده است: «فَإِذَا جَاءَتْ الصَّاحَّةُ، يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ. وَأُمِّهِ وَآبِيهِ. وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ. لِكُلِّ أُمْرٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ» (عبس/ ۳۳-۳۷) در این آیات از هول عظیم روز قیامت سخن به میان آمده است که در آن روز شخص از برادر خویش (که دست و بازوی اوست) فرار می‌کند، و از مادر و پدرش (که او را به دنیا آورده، با عشق و محبت و مراقبت بزرگ کرده‌اند) و از همسر و فرزندان خویش (که در دنیا دلبستگی اصلی او بودند) فرار می‌کند. اینکه قرآن از برادر آغاز می‌کند، سپس به پدر و مادر و سپس به همسر و فرزندان می‌رسد، به این معنا است که مطابق قاعده ادبی قدم به قدم درجه وابستگی بیشتر شود و تا ترقی از پایین به بالا باشد. این واقعیت در زندگی ملموس است. یعنی این که توجه پدران و مادران به فرزندان خویش بیشتر از توجه به هر کس دیگری است... لذا داشتن فرزند در زندگی می‌تواند عامل استحکام خانواده و رابطه محکم‌تری بین پدر و مادرش باشد، به خصوص در دنیایی که تکیه بر محسوس است، فرزند موجودی است که وجود خارجی و ملموس دارد، می‌تواند خاطر والدین را به خویش معطوف کند و سبب شود که والدین، احساس کنند یک موجود واقعی و محسوس و ملموس آن دو را به هم پیوند می‌دهد. لذا وجود فرزند، به طور طبیعی و برای انسان‌های سالم از عوامل مهمی است که شخص را به سوی ازدواج می‌کشاند: «یک نظریه جالب درباره علل ازدواج از طرف جامعه‌شناسی آلمانی مولر لیر در کتاب تحول ازدواج در دوران معاصر اظهار شده است. وی خاطر نشان می‌کند سه عامل افراد را به طرف ازدواج کشانیده است که عبارتند از: نیاز اقتصادی، میل به فرزند و عشق» ۷ «در خانواده امروز آمریکا طلاق نسبتاً فراوان است. قسمت اعظم طلاقها بین زوج‌هایی صورت می‌گیرد که تنها مدت کمی است ازدواج کرده‌اند. گذشته از این در آمریکا بیش از نیمی از زنان و شوهرانی که طلاق می‌گیرند و یا طلاق می‌دهند از داشتن فرزند محروم هستند. بر طبق آماری که اداره بیمه زندگی متروپولیتن منتشر ساخته است حد متوسط طلاق بین زوج‌های بی فرزند ۳/۱۵ در هزار خانواده است. در میان خانواده‌هایی که یک فرزند دارند ۶/۱۱ در هزار و در میان خانواده‌هایی که دو فرزند دارند ۶/۷ در هزار و در میان خانواده‌هایی که بیش از سه فرزند دارند ۶/۴ در هزار است و بطور کلی ۸۵ درصد طلاقها برای زوج‌هایی جاری می‌شود که فرزندان ندارند و یا این که فقط صاحب یک فرزند هستند.» ۸ (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

ز - مسدود ساختن راه‌های انحراف جنسی، به منظور تحکیم روابط همسری

همجنس گرایی یا لواط، که در نظام طبیعت - جز انسان - دیده نشده است و این حکایت از غیرطبیعی بودن این روشها دارد. این عمل در هر دو طرف انحراف است و کیفر شدید الهی را در پی دارد. قرآن کریم درباره قوم لوط عذاب شدیدی را در دنیا اعمال کرد و در آخرت وعده داده است. خداوند خطاب

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

به قوم لوط، که آلوده به زشت‌ترین گناه در روابط جنسی بودند، تذکر می‌دهد که زنان برای شما آفریده شده است، چرا زنان را رها کرده و دنبال مردان می‌روید، آنان این تذکر را ناشنیده گرفتند. از این آیات بر می‌آید که همجنس بازان دوره حضرت لوط نیز از تشکیل خانواده با یک زن سر باز می‌زدند، و این یعنی تأثیر مخرب همجنس بازی بر اساس خانواده. در نهایت هم خداوند آنان را به کیفر سختی دچار می‌کند. «اتَّاتُونَ الذَّكَرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ. وَ تَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ. قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهَ يَا لُوطُ لَنَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ... ثُمَّ دَمَرْنَا الْآخَرِينَ. وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَنسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ.» (شعراء/ ۱۶۵-۱۷۳) در این آیات همجنس بازی آنان سبب فروگذاری همسرانشان شمرده شده که سبب شده است خانواده از هم بپاشد. و همین گناه بزرگ و عمل خلاف فطرت و مخالفت حکمت زوجیت، سبب فرود آمدن عذاب الهی می‌شود. در تاریخ اروپا بخصوص پس از جنگ جهانی، فرهنگ لیبرالیستی در نهایت به قانونی شدن همجنس بازی منتهی شد و اثر آن نیز بر کیان خانواده از نظر تاریخ‌دانان و جامعه‌شناسان بدور نماند: «عامل فرهنگی نیز به شکل کاملاً آشکار بر نرخ ازدواج تأثیر می‌گذاشت. بر روی هم، احتمال ازدواج کردن اروپاییان نسبت به دو قرن پیش بیشتر شده بود، - زیرا لازم نبود منتظر بمانند کارگاه پیشه‌وری یا مزرعه‌ای خالی شود - و فرصت اشتغال مناسبی فراهم آید. هر چند علنی‌تر شدن همجنس بازی به تدریج بر تعداد ازدواجها تأثیر می‌گذاشت. ۹ (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

ح - تقسیم وظایف حقوقی و اجتماعی میان زن و مرد بر اساس اقتضائات طبیعی

کار زنان در بیرون از خانه چند جنبه دارد: کوچک و حقیر شدن خانه داری، فرزند داری و شوهر داری از نظر زن. متکی شدن به خود، استقلال اقتصادی زن، و جرأت اقدام به درخواست طلاق. بی حوصله شدن در کارهای ضروری مادرانه و همسران در منزل و حتی در صورتی که به این کارها بخواهد تن بدهد، و در نتیجه از عهده دادن محبت مادرانه به فرزند و محبت کافی متقابل بین زن و شوهر بر نخواهد آمد. کار زنان در بیرون از خانه سبب خواهد شد که زنان و مردان اجنبی در بیرون از خانه با زنان و مردان فراوان دیگر برخورد داشته و همسران خود را با آنان مقایسه کنند و در موارد فراوانی آرزو کنند که کاش این زن یا مرد به جای همسر من بود... و مواردی که گفتگوها و شوخی‌های جنسی کشیده شود نیز کم نخواهد بود، بخصوص اگر حضور زنان بدون رعایت ضوابط اخلاقی و دینی، همراه با جلوه‌گری و آرایشهای زنانه باشد. اگر به خیانت نیاجامد، سبب نارضایتی از وضعیت خانوادگی خود خواهد شد، که خود عامل مهمی در سردی روابط و یا فروپاشی آن خواهد شد. «نسبت طلاق در میان زنان شاغل و حرفه‌ای تقریباً دو برابر این نسبت در میان جمعیت زنان به طور کلی، بالغ می‌شود. با توجه به گروه بندی اجتماعی - شغلی شوهرها، هر چه که باشد، معلوم می‌شود که نرخ طلاق برای زوجیهایی که زن نیز شاغل است به مراتب از آنهايي که زن دارای شغل نیست فراتر می‌رود. نسبت (نرخ طلاق در گروه) اول به طور متوسط به چهار برابر (این نرخ در گروه) دوم بالغ می‌گردد» ۱۰ «امروزه افزایش زنان شاغل در طبقه متوسط (همان طبقه‌ای که در گذشته زنان آن به طور سنتی فاقد «شغل رسمی و درآمدی مستقل» تلقی می‌شدند) پدیده‌ای عمده و نوین است که به بروز تغییراتی مهم در نقشهای زناشویی و فرزند داری منجر شده است. زنان در تمام سطوح، و به ویژه از نظر اقتصادی، استقلال بیشتری یافته‌اند؛ نتیجه این که در صورت جدایی زن و شوهر، زن مطلقه از استقلال نسبی برخوردار خواهد بود. بی‌آمد چنین وضعی همانا افزایش در تعداد زنان متقاضی طلاق بوده است.» ۱۱ خداوند حکیم که وظیفه مادری را به طور تکوینی و تشریحی بر عهده زن گذاشته است این حق را هم به او داده است که به فکر معاش نباشد، مخارج خوراک و پوشاک و نیازهای زندگی او را برعهده مرد گذاشته است: «وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْمِ الرِّضَاعَ وَ عَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَ كِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارُّ وَالِدَةُ بَوْلِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَالِدِهِ وَ عَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَ فِضَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَ تَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَ إِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تُسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ» (بقره/ ۲۳۳) اسلام با کار زن در بیرون از خانه در صورت نیاز، مخالفتی ندارد، در شرایطی حتی کار زن در بیرون از خانه می‌تواند سبب استحکام یک خانواده شود. اما در اروپا مسایل فرهنگی، مانند آزادی جنسی، همجنس بازی، مسأله مد و لباس و... نیز دست به دست هم دادند و سبب شدند که کار زنان عاملی برای طلاق و شکست ازدواجها شود. (علوی نژاد، ۱۳۸۶).

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه‌ها، راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

روش تحقیق

برای بررسی پژوهش حاضر از روش مروری و کتابخانه ای استفاده شده است. روش‌های کتابخانه‌ای Library research شامل فرایندی منظم و گام به گام است که برای گردآوری اطلاعات جهت نگارش یک مقاله یا ارائه یک سمینار مورد استفاده قرار می‌گیرد. در طول فرایند یک مطالعه کتابخانه‌ای همواره لازم است که پژوهشگر به عق برگردد و اطلاعات قبلی را دستکاری، تعدیل و بازنویسی نماید. در تمامی تحقیقات علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد، ولی در بعضی از آنها در بخشی از فرایند تحقیق از این روش استفاده می‌شود و در بعضی از آنها موضوع تحقیق از حیث روش، ماهیتاً کتابخانه‌ای است و از آغاز تا انتها متکی بر یافته‌های تحقیق کتابخانه‌ای است. روش تحقیق کتابخانه‌ای مهم‌ترین ابزار در نگارش یک مقاله مروری است و در مقاله علمی-پژوهشی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. در تحقیقات کیفی مانند فرامطالعه شامل روش فراترکیب و روش فراتحلیل از این روش استفاده زیادی می‌شود.

بطور کلی روش‌های گردآوری اطلاعات به دو دسته روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی تقسیم می‌شود. در تحقیقاتی که ظاهراً ماهیت کتابخانه‌ای ندارند نیز پژوهشگران ناگزیر از کاربرد روش‌های کتابخانه‌ای در تحقیق خود هستند. در این گروه تحقیقات اعم از توصیفی، علی، همبستگی، تجربی و غیره، پژوهشگر باید ادبیات و سوابق مسئله و موضوع تحقیق را مطالعه کند. در نتیجه، باید از روش‌های کتابخانه‌ای استفاده کند و نتایج مطالعات خود را در ابزار مناسب اعم از فیش برداری یا جدول و فرم ثبت و نگهداری نماید و در پایان کار نسبت به طبقه بندی و بهره برداری از آنها اقدام کند.

۲.۴. مدیریت خانواده؛ برنامه ای مدون برای زندگی

اسلام به عنوان مکتبی انسان ساز بیشترین عنایت را به تکریم، تنزیه و تعالی خانواده دارد و این نهاد مقدس را کانون تربیت، مهد مؤدت و رحمت می‌شمرد. لذا سعادت و شقاوت جامعه انسانی را منوط به صلاح و فساد این بنا می‌داند و هدف از تشکیل خانواده را تأمین نیازهای مادی، عاطفی و معنوی انسان از جمله دستیابی به سکون و آرامش بر می‌شمارد.

انسان ها در خانواده به هویت و رشد شخصیتی دست می‌یابند و در خانواده های سالم و رشید به تکامل معنوی و اخلاقی نایل می‌شوند. لذا خانواده عامل کمال بخشی، سکونت، آرامش و بالندگی به اعضا خویش است که در تحولات اساسی جوامع نقش عمده ای ایفا می‌کنند. با توجه به اهمیت خانواده در زندگی اجتماعی جوامع پیشرفته و اهمیتی که در نظام اجتماعی اسلام دارد، بررسی آن از نظر علمی امری ضروری است. مدیر خانواده عنوانی برای میلیون ها زن و بعضی از مردان در سرتاسر دنیا است.

مدیریت خانواده یک فعالیت و کار تمام وقت است اما در کشور ما هنوز این فعالیت به صورت علمی تبیین نشده و حوزه آن ناشناخته است. لذا خانواده ها، به علت عدم اطلاع از حوزه عملیات و مسئولیت های خود، برنامه مدون و علمی برای زندگی ندارند، از این رو در صدد هستیم به بررسی علمی ابعاد مدیریت خانواده بپردازیم تا زن و شوهر به عنوان استوانه های خانواده با بهره گیری از آن، زندگی آسوده و مرفه تری داشته باشند و فرزندان بهتری به جامعه تحویل دهند تا مسیر پیشرفت را فراهم نمایند.

مدیریت خانواده یک فعالیت و کار تمام وقت است اما در کشور ما هنوز این فعالیت به صورت علمی تبیین نشده و حوزه آن ناشناخته است. لذا خانواده ها، به علت عدم اطلاع از حوزه عملیات و مسئولیت های خود، برنامه مدون و علمی برای زندگی ندارند.

مدیریت خانواده از تشکیل خانواده زوج اول شروع می‌شود و بعداً به فرزندان نیز تسری می‌یابد. نظام مدیریت خانواده ممکن است به صورت پدرسالاری، مادرسالاری یا فرزندسالاری باشد یا در خانواده تمامی اعضا در نظام تصمیم گیری نقش داشته باشند.

۳. نتیجه گیری

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

هدف پژوهش حاضر بررسی اهمیت و ضرورت مدیریت در خانواده با تاکید بر تحکیم خانواده می باشد. برای بررسی حاضر از روش مروری و کتابخانه استفاده شد. در زندگی شخصی و خانوادگی خود برنامه سیستمی داشته باشید یعنی وقت و امکانات را برای کارکردن، تفریح، مطالعه، عبادت و استراحت تقسیم کنید. شیوه مدیریت خانواده در قرون متوالی، شیوه های متعددی برای اداره خانواده ها شکل گرفته ولی بهترین شیوه اداره خانواده «مدیریت مشارکتی» است که در آن همه اعضاء خانواده در وضع قوانین و اداره خانواده مشارکت دارند و با انگیزه قوی آن را اجرا می نمایند. کودکان و نوجوانان نیز در حکم انسان صاحب عقل و بینش در سرنوشت خود مؤثرند. عوامل زیادی برای استحکام خانواده وجود دارد در این مقاله هشت مورد به ترتیب الف - تمایل و کشش طبیعی ب - نیاز عاطفی و روحی ج - کنترل تمایلات جنسی و جهت دهی آن به سمت نظام همسری د- گرمابخشی به روابط همسران از طریق اعطای محبت و مودت ویژه به آنان ه - تشویق به مهرورزی و تقویت آن از طریق پاداش اخروی و- تحکیم تکوینی خانواده از طریق فرزند و تحکیم مضاعف آن از طریق حقوق و قوانین الهی ز - مسدود ساختن راه‌های انحراف جنسی، به منظور تحکیم روابط همسری ح - تقسیم وظایف حقوقی و اجتماعی میان زن و مرد بر اساس اقتضات طبیعی مطرح شده است.

منابع

سید حیدر علوی نژاد، (۱۳۸۶)، عوامل استحکام خانواده در فرهنگ قرآنی، پژوهشهای قرآنی ۱۳۸۶ شماره ۴۹ و ۵۰ ویژه نامه قرآن و خانواده. صالح حسن زاده، (۱۳۹۲)، عوامل تحکیم خانواده در فرهنگ اسلامی، دوره ۴، شماره ۱۵ - شماره پیاپی ۱۵، اسفند ۱۳۹۲ صفحه ۴۵-۶۸

قرآن کریم

- بهشتی، احمد. (۱۳۶۱). *خانواده در قرآن ۳*. قم: انتشارات طریق القدس .
- تفسیر هدایت. (1377). گروه مترجمان. مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی .
- تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد. (۱۳۶۶). *تَعْرِیر الحِکْم و دَوْر الحِکْم*. قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی .
- جعفری، محمدتقی. (۱۳۵۸). *ترجمه و تفسیر نهج البلاغه*. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی .
- جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۶۸). *نگرش گذرا به مقام زن در جهان آفرینش*. تهران: مؤسسه انتشارات هادی .
- جوادی آملی، عبدالله. (۱۳۷۵). *زن در آینه جلال و جمال*. قم: مرکز نشر اسراء .
- جهانفر، محمد. (۱۳۷۶). *مبانی جمعیت‌شناسی*. ناشر: دهخدا .
- حرّ عاملی، محمد بن حسن. (۱۳۸۶). *آداب معاشرت از دیدگاه معصومین (ع) برگزیده وسائل الشیعه*. [ترجمه محمدعلی فارابی و یعسوب عباسی علی‌کمر. مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی .
- حرّانی، حسن بن علی. (۱۳۶۳). *تحف العقول*. قم: جامعه مدرسین .
- حسینی، اکرم. (۱۳۸۳). «تحکیم خانواده در آموزه‌های قرآنی». *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*. شماره ۲۶. صص ۴۶-۸۱ .
- دورانت، ویل. (۱۳۷۱). *لذات فلسفه*. ترجمه عباس زریاب. تهران: انتشارات آموزش انقلاب اسلامی .
- رحیمی یگانه، زهرا. (بی تا). *خانواده موفق*. اصفهان: انتشارات حدیث راه عشق .
- شریعتی، علی. (۲۵۳۶). *فاطمه فاطمه است*. تهران: انتشارات شب‌بیز .
- شرف الرضی، محمد بن حسین. (۱۳۸۷ ق). *نهج البلاغه*. نسخه صبحی صالح بیروت: بی نا .
- طباطبائی، محمدحسین. (۱۳۶۳). *المیزان*. ترجمه سید محمدباقر موسوی همدانی. قم: جامعه مدرسین .